

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

31 janvier 2023

PROJET DE LOI**modifiant la loi
du 1er mars 2000 créant
un Institut des juristes d'entreprise****Proposition de loi modifiant
la loi du 1er mars 2000 créant un Institut
des juristes d'entreprise****Rapport de la première lecture**fait au nom de la commission
de la Justice
par
M. Khalil Aouasti**SOMMAIRE****Pages**

I. Exposés introductifs	3
II. Discussion générale	4
III. Discussion des articles et votes	6

*Voir:*Doc 55 **3080/ (2022/2023):**

001: Projet de loi.

Doc 55 **1699/ (2020/2021):**

001: Proposition de loi de Mme Gabriëls et MM. Aouasti et Geens.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

31 januari 2023

WETSONTWERP**tot wijziging van de wet
van 1 maart 2000 tot oprichting
van een Instituut voor bedrijfsjuristen****Wetsvoorstel tot wijziging
van de wet van 1 maart 2000 tot oprichting van
een Instituut voor bedrijfsjuristen****Verslag van de eerste lezing**namens de commissie
voor Justitie
uitgebracht door
de heer **Khalil Aouasti****INHOUD****Blz.**

I. Inleidende uiteenzettingen	3
II. Algemene bespreking	4
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	6

*Zie:*Doc 55 **3080/ (2022/2023):**

001: Wetsontwerp.

Doc 55 **1699/ (2020/2021):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw Gabriëls en de heren Aouasti en Geens.

08770

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Présidente/Voorzitster: Kristien Van Vaerenbergh

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Christoph D'Haese, Sophie De Wit, Kristien Van Vaerenbergh
Ecolo-Groen	Claire Hugon, Olivier Vajda, Stefaan Van Hecke
PS	Khalil Aouasti, Laurence Zanchetta, Özlem Özen
VB	Katleen Bury, Marijke Dillen
MR	Philippe Goffin, Philippe Pivin
cd&v	Koen Geens
PVDA-PTB	Nabil Boukili
Open Vld	Katja Gabriëls
Vooruit	Ben Segers

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Yngvild Ingels, Sander Loones, Wim Van der Donckt, Valerie Van Peel
N ., Julie Chanson, Marie-Colline Leroy
N ., Mélissa Hanus, Ahmed Laaouej, Patrick Prévot
Tom Van Grieken, Dries Van Langenhove, Reccino Van Lommel
Mathieu Bihet, Marie-Christine Marghem, Caroline Taquin
Els Van Hoof, Servais Verherstraeten
Greet Daems, Marco Van Hees
Patrick Dewael, Goedele Liekens
Karin Jiroflée, Kris Verduyck

C. — Membres sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigde leden:

Les Engagés	Vanessa Matz
DéFI	Sophie Rohonyi

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant – Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi ainsi que la proposition de loi jointe au cours de sa réunion du 24 janvier 2023.

I. — EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. **Projet de loi modifiant la loi du 1er mars 2000 créant un Institut des juristes d'entreprise, DOC 55 3080/001**

M. Vincent Van Quickenborne, vice-premier ministre et ministre de la Justice et de la Mer du Nord, explique que, plus de vingt ans après la création de l'Institut des juristes d'entreprise, il y a lieu d'actualiser la législation y afférente.

Comme il l'avait annoncé dans sa note de politique générale 2023, il s'est employé à adapter le cadre juridique. Les modifications portent, d'une part, sur le fonctionnement de l'Institut lui-même et, d'autre part, sur le juriste d'entreprise qui est membre de l'Institut.

Le projet de loi à l'examen vise en particulier à entreprendre les réformes suivantes:

1. élargir les missions de l'Institut, à l'instar de ce qui existe déjà pour d'autres ordres professionnels.

Il s'agit notamment:

- a. d'organiser des formations;
- b. de veiller aux valeurs fondamentales de la profession;
- c. de soutenir les membres dans l'exercice de la profession;
- d. de prendre des initiatives et des mesures utiles pour défendre les intérêts de la profession.

2. inscrire dans la loi certains aspects importants de la profession tels que l'indépendance intellectuelle ou le fait que les juristes d'entreprise rendent des avis relatifs à la position juridique de leur employeur;

3. permettre à une personne membre de l'organe de direction ou d'administration d'une entreprise de devenir juriste d'entreprise sous statut d'indépendant si la loi lui interdit d'exercer ce mandat de direction par le biais d'un contrat de travail;

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp en het daaraan toegevoegde wetsvoorstel besproken tijdens haar vergadering van 24 januari 2023.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. **Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 1 maart 2000 tot oprichting van een Instituut voor bedrijfsjuristen, DOC 55 3080/001**

De heer Vincent Van Quickenborne, vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee, verduidelijkt dat meer dan twintig jaar na de oprichting van het Instituut voor bedrijfsjuristen de betreffende wetgeving aan vernieuwing toe is.

Zoals aangekondigd in zijn beleidsnota 2023 werd er gewerkt aan een aanpassing van het juridisch kader. Deze heeft enerzijds betrekking op de werking van het Instituut zelf en anderzijds op de bedrijfsjurist zelf, die lid van het Instituut is.

Meer bepaald beoogt dit wetsontwerp de volgende hervormingen:

1. de uitbreiding van de opdrachten van het Instituut, in lijn met wat reeds bestaat voor andere beroepsordes;

Het gaat onder meer om:

- a. het organiseren van opleidingen;
- b. het waken over de fundamentele waarden van het beroep;
- c. het ondersteunen van de leden bij de uitoefening van het beroep;
- d. het nemen van initiatieven en nuttige maatregelen ter verdediging van de belangen van het beroep;

2. de verankering van bepaalde belangrijke aspecten van het beroep in de wet, zoals de intellectuele onafhankelijkheid of het feit dat bedrijfsjuristen advies geven over de bepaling van de rechtspositie van hun werkgever;

3. het bieden van de mogelijkheid om bedrijfsjurist te worden onder het statuut van zelfstandige voor een persoon die lid is van een bestuursorgaan van een onderneming, indien de wet hem verbiedt deze bestuursopdracht uit te oefenen door middel van een arbeidsovereenkomst;

4. implémenter la jurisprudence existante concernant la portée de la confidentialité des avis des juristes d'entreprise;

5. instaurer la possibilité de tenir une assemblée générale électronique, en particulier pour tenir compte de mesures sanitaires éventuelles affectant les réunions en grand groupe;

6. habiliter, en cas de vacance de mandat et à défaut de remplaçant, le conseil de l'Institut à coopter un membre jusqu'à la prochaine assemblée générale;

7. apporter des modifications au droit disciplinaire.

En ce qui concerne ce dernier point, le projet de loi prévoit plus concrètement:

— la possibilité de prononcer une suspension pour une période de deux ans au lieu d'un an, comme auparavant;

— la possibilité de suspendre le prononcé de la sanction disciplinaire ou de surseoir à son exécution;

— la possibilité de mettre à charge du juriste d'entreprise à l'égard duquel une sanction disciplinaire a été prononcée les frais occasionnés par l'instruction et par l'audience;

— la condition selon laquelle un membre ne peut être réinscrit que cinq ans après une décision de radiation.

Pour le surplus, le ministre renvoie à l'exposé des motifs de son projet de loi (voir DOC 55 3080/001, pp. 4 à 6).

B. Proposition de loi modifiant la loi du 1er mars 2000 créant un Institut des juristes d'entreprise, DOC 55 1699/001

Mme Katja Gabriëls (Open Vld), auteure principale de la proposition de loi, renvoie aux développements de sa proposition de loi (voir DOC 55 1699/001, pp. 3 à 5) et indique que les différents points de sa proposition de loi ont en grande partie été repris dans le projet de loi.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Koen Geens (cd&v) fait observer que les juristes d'entreprise réclament depuis longtemps un secret professionnel pénal qui s'appliquerait lorsqu'ils rendent

4. de la mise en œuvre de la jurisprudence existante concernant la portée de la confidentialité des avis des juristes d'entreprise;

5. de l'introduction de la possibilité de tenir une assemblée générale électronique, en particulier pour tenir compte de mesures sanitaires éventuelles affectant les réunions en grand groupe;

6. de l'habilitation, en cas de vacance de mandat et à défaut de remplaçant, du conseil de l'Institut à coopter un membre jusqu'à la prochaine assemblée générale;

7. de l'apport de modifications au droit disciplinaire.

Wat dit laatste betreft, voorziet het wetsontwerp meer concreet in:

— de mogelijkheid tot schorsing voor een periode van twee jaar i.p.v. voordien een jaar;

— de mogelijkheid tot opschorting van de uitspraak van de tuchtstraf of tot uitstel van de uitvoering van de tuchtstraf;

— de mogelijkheid om de kosten van het onderzoek en de hoorzitting ten laste te leggen van de bedrijfsjurist aan wie een sanctie wordt opgelegd;

— de voorwaarde dat een lid zich pas vijf jaar na een beslissing tot schrapping opnieuw kan herinschrijven.

De minister verwijst voor het overige naar de schriftelijke algemene toelichting van zijn wetsontwerp (zie DOC 55 3080/001, blz. 4 tot 6).

B. Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 1 maart 2000 tot oprichting van een Instituut voor bedrijfsjuristen, DOC 55 1699/001

Mevrouw Katja Gabriëls (Open Vld), hoofdindienster van het wetsvoorstel, verwijst naar de schriftelijke toelichting van haar wetsvoorstel (zie DOC 55 1699/001, blz. 3 tot 5) en stipt aan dat de punten van haar wetsvoorstel grotendeels zijn hernomen in het wetsontwerp.

II. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Koen Geens (cd&v) merkt op dat bedrijfsjuristen sinds lang vragende partij zijn voor een strafrechtelijk beroepsgeheim dat zou gelden wanneer hij of zij

des avis. Les avocats ne sont pas très enthousiastes à cette idée, ce que le membre peut comprendre. Dans la pratique, cela signifie toutefois qu'un juriste d'entreprise doit toujours faire appel à un avocat lorsqu'il souhaite communiquer de manière confidentielle. L'intention initiale était d'améliorer la situation des juristes d'entreprise en introduisant le secret professionnel pour eux aussi. À cet égard, le projet de loi à l'examen est un compromis entre les professions, mais l'intervenant regrette que le texte n'aille pas plus loin. Lorsque les sénateurs Cooreman et Storme ont conçu l'Institut des juristes d'entreprise en 2000, le devoir de discrétion était un prélude à un véritable secret professionnel. C'était il y a 23 ans. Aujourd'hui, nous ne sommes guère plus avancés.

Le membre aborde ensuite l'article 3, 3°, du projet de loi, qui n'est pas très clair pour lui. Traditionnellement, un juriste d'entreprise était toujours un employé. La Belgique fait figure d'exception à cet égard. Le projet de loi fait à présent une concession très limitée vis-à-vis des juristes d'entreprise qui souhaitent agir par l'intermédiaire d'une société de gestion. La disposition prévue est-elle cependant la bonne façon d'aborder la question? La personne morale deviendra-t-elle alors elle-même membre de l'Institut des juristes d'entreprise? Il est prévu en l'occurrence qu'un juriste d'entreprise peut également être indépendant s'il est administrateur d'une personne morale exerçant la profession de juriste d'entreprise. Cela signifie-t-il qu'un juriste d'entreprise ne peut jamais être indépendant dans une autre qualité (qu'en tant qu'administrateur d'une personne morale qui est juriste d'entreprise)?

M. Christoph D'Haese (N-VA) constate que le projet de loi à l'examen est un texte de compromis. Il regrette dès lors que la loi du 1er mars 2000 ne soit pas modifiée plus radicalement. La problématique du secret professionnel provoque déjà une certaine tension. Le membre se rallie également aux observations de l'intervenant précédent concernant l'article 3 et renvoie à cet égard au système de la "Prokura" du droit des sociétés belge.

Mme Marijke Dillen (VB) souhaite savoir si un juriste d'entreprise peut également exercer une autre profession.

Le ministre de la Justice admet qu'il s'agit en l'occurrence d'un compromis limité; lui-même aurait également préféré qu'il soit plus étendu.

Le projet de loi actuel, qui ne s'applique qu'aux juristes d'entreprise, c'est-à-dire aux juristes membres de l'Institut des juristes d'entreprise, est globalement conforme à la proposition de loi modifiant la loi du 1er mars 2000 créant un Institut des juristes d'entreprise (n° 1699), étant entendu que le projet de loi ne reprend pas certains points, à savoir la possibilité générale pour tous les

advies geeft. De advocaten zijn dit idee niet genegen, waarvoor het lid begrip heeft. Dit betekent in de praktijk echter wel dat een bedrijfsjurist steeds een advocaat moet betrekken wanneer hij of zij vertrouwelijk wil communiceren. Initieel was het de bedoeling om dit te verbeteren voor de bedrijfsjuristen, door ook voor hen het beroepsgeheim te introduceren. Dit wetsontwerp is op dit vlak een compromis tussen de beroepsgroepen, maar de spreker betreurt dat in deze niet verder vooruit is gegaan. Toen de senatoren Cooreman en Storme het Instituut voor Bedrijfsjuristen hebben ontworpen in 2000 was de discretieplicht een aanloop naar het echte beroepsgeheim. Dat is 23 jaar geleden. Vandaag staan we niet veel verder.

Het lid gaat vervolgens in op artikel 3, 3°, van het wetsontwerp dat voor hem niet zo duidelijk is. Traditioneel was een bedrijfsjurist steeds een bediende. België is een uitzondering daarin. Nu wordt in het wetsontwerp een zeer beperkte concessie gedaan ten aanzien van de bedrijfsjuristen die wensen op te treden als een managementvennootschap. Is de voorziene bepaling echter wel de juiste manier om dit aspect te benaderen? Wordt de rechtspersoon dan zelf lid van het Instituut voor Bedrijfsjuristen? Men zegt hier dat een bedrijfsjurist ook zelfstandige kan zijn als hij bestuurder is van een rechtspersoon die het beroep van bedrijfsjurist uitoefent. Betekent dit dan dat een bedrijfsjurist nooit in een andere hoedanigheid zelfstandige kan zijn (dan wanneer hij bestuurder is van een rechtspersoon die bedrijfsjurist is)?

De heer Christoph D'Haese (N-VA) stelt vast dat het ter bespreking voorliggende wetsontwerp een compromistekst is. Hij betreurt dan ook dat de wet van 1 maart 2000 niet ingrijpender wordt gewijzigd. De problematiek van het beroepsgeheim zorgt alvast voor een zeker spanningsveld. Het lid sluit zich voorts ook aan bij de bedenkingen van de vorige spreker over artikel 3 en verwijst in dit verband naar de Prokura uit het Belgisch vennootschapsrecht.

Mevrouw Marijke Dillen (VB) wenst te vernemen of een bedrijfsjurist nog een ander beroep mag uitoefenen.

De minister van Justitie beaamt dat het hier over een beperkt compromisakkoord gaat; hijzelf had het ook liever uitgebreider gezien.

Het huidig wetsontwerp, dat alleen van toepassing is op bedrijfsjuristen, d.w.z. juristen die lid zijn van het Instituut voor bedrijfsjuristen, stemt in grote lijnen overeen met het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 1 maart 2000 tot oprichting van een Instituut voor bedrijfsjuristen, nr. 1699, met dien verstande dat het wetsontwerp de volgende punten niet herneemt, zijnde de algemene mogelijkheid

indépendants de devenir juristes d'entreprise et l'introduction d'une sanction pénale en cas de violation du devoir de confidentialité.

En effet, afin de maintenir une différence claire entre les avocats, d'une part, et les juristes d'entreprise, d'autre part, il a été choisi de se limiter à une petite catégorie de juristes d'entreprise actifs en tant qu'indépendants.

L'élargissement prévu est en effet limité et vise uniquement à supprimer l'inégalité créée par le fait qu'une certaine législation prescrit qu'un administrateur ne peut pas travailler pour une entreprise sous un statut de salarié. Les juristes d'entreprise travaillant sous le statut d'indépendant doivent d'ailleurs toujours être intégrés structurellement et fonctionnellement dans l'entreprise.

En associant une sanction pénale à la confidentialité, on se rapprocherait trop du "secret professionnel" et on pourrait créer une confusion entre les deux cas de figure. Cette sanction pénale a donc été supprimée. La violation du devoir de confidentialité reste toutefois passible d'une sanction disciplinaire.

Le fait que l'affiliation reste personnelle n'empêche pas un juriste d'entreprise indépendant d'exercer sa profession sous une forme juridique. C'est cependant uniquement la personne concernée qui obtient la qualité de juriste d'entreprise.

Le ministre souligne ensuite que l'on vise uniquement une petite catégorie d'indépendants, qui peuvent exercer un rôle clé dans les entreprises, généralement en tant que "Chief Legal Officer".

Enfin, il précise que le juriste d'entreprise peut également exercer une autre activité à titre complémentaire.

III. —DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article fixe le fondement constitutionnel de la compétence.

Art. 2

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

L'article 2 est adopté à l'unanimité.

voor alle zelfstandigen om bedrijfsjurist te worden en de invoering van een strafsancie in geval van schending van de vertrouwelijkheidsplicht.

Immers, teneinde te vermijden dat het verschil tussen advocaten enerzijds en bedrijfsjuristen anderzijds in het gevaar zou komen, werd ervoor gekozen om het te beperken tot een kleine categorie van bedrijfsjuristen, actief als zelfstandige.

De uitbreiding waarin nu wordt voorzien, is inderdaad beperkt en strekt er enkel toe om de ongelijkheid weg te werken die is ontstaan doordat bepaalde wetgeving voorschrijft dat een bestuurder niet onder een werknemersstatuut kan werken voor een onderneming. De bedrijfsjuristen die onder een zelfstandig statuut werken, moeten trouwens nog steeds structureel en functioneel binnen de onderneming geïntegreerd zijn.

Door de toevoeging van een strafsancie aan de vertrouwelijkheid, zou dit evenwel het "beroepsgeheim" te dicht benaderen en kan er verwarring ontstaan tussen de twee figuren. Dit werd bijgevolg weggelaten. De schending van de vertrouwelijkheidsplicht blijft evenwel tuchtrechtelijk sanctioneerbaar.

Het feit dat het een persoonlijk lidmaatschap blijft, belet echter niet dat een zelfstandige bedrijfsjurist zijn beroep kan uitoefenen onder een rechtsvorm. Het is evenwel alleen de betrokkene die de hoedanigheid van bedrijfsjurist bekomt.

De minister benadrukt voorts dat enkel die kleine categorie van zelfstandige, die een sleutelrol kan uitoefenen in bedrijven, meestal als "Chief Legal Officer", wordt geviseerd.

Tot slot verduidelijkt hij dat de bedrijfsjurist in bijberoep nog een andere activiteit kan uitoefenen.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Dit artikel bevat de grondwettelijke bevoegdheidsgrondslag.

Art. 2

Er worden over dit artikel geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 2 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3

Cet article modifie l'article 4 de la loi du 1er mars 2000 créant un Institut des juristes d'entreprise.

Pour la discussion de cet article, il est renvoyé à la discussion générale.

L'article 3 est adopté à l'unanimité.

Art. 4 à 11

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

Les articles 4 à 11 sont successivement adoptés à l'unanimité.

À la demande de M. Christoph D'Haese (N-VA), la commission procédera à une deuxième lecture en application de l'article 83.1 du Règlement. La commission souhaite disposer à cet effet d'une note de légistique du service juridique.

Le rapporteur,

Khalil Aouasti

La présidente,

Kristien Van Vaerenbergh

Art. 3

Dit artikel wijzigt artikel 4 van de wet van 1 maart 2000 tot oprichting van een Instituut voor bedrijfsjuristen.

Voor de bespreking van dit artikel wordt verwezen naar de algemene bespreking.

Artikel 3 wordt eenparig aangenomen.

Art. 4 tot 11

Er worden over deze artikelen geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen 4 tot 11 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Op verzoek van de heer Christoph D'Haese (N-VA) zal de commissie met toepassing van artikel 83.1 van het Reglement tot een tweede lezing overgaan. De commissie wenst daartoe over een nota van de Juridische Dienst te beschikken.

De rapporteur,

Khalil Aouasti

De voorzitter,

Kristien Van Vaerenbergh